

Recenzja w postępowaniu o nadanie tytułu profesora ks. dr. hab. Markowi Lisowi, prof. UO

Spis treści

1. Dane stanowiące podstawę dla przygotowania recenzji	1
2. Przebieg studiów wyższych i pracy naukowo-badawczej.....	2
3. Osiągnięcia naukowo-badawcze po uzyskaniu habilitacji.....	2
4. Realizacja projektów badawczych i współpraca z instytucjami naukowymi	5
5. Osiągnięcia w opiece naukowej	6
6. Popularyzacja osiągnięć naukowo-badawczych i współpraca z otoczeniem.....	7
7. Wniosek.....	8

1. Dane stanowiące podstawę dla przygotowania recenzji

Niniejsza recenzja została przygotowana w oparciu o następujące, przedstawione przez Uniwersytet Opolski recenzentowi materiały:

1. list przewodni JM p. prof. dra hab. Marka Masnyka, Rektora Uniwersytetu Opolskiego, datowany na 22 listopada 2019 r.;
2. „Autoreferat do wniosku o ubieganie się o tytuł naukowy profesora”;
3. „Ankieta oceny osiągnięć naukowych po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego (od 2007) do wniosku o ubieganie się o tytuł naukowy profesora”;
4. „Ankieta oceny osiągnięć naukowych – uzupełnienia (wiosna 2019)”;
5. oryginały i kopie prac składających się na dorobek ks. dra hab. Marka Lisa, prof. UO;
6. płyta cd zawierająca w wersji elektronicznej pliki
 - a. „Autoreferat do wniosku o ubieganie się o tytuł naukowy profesora”;
 - b. „Ankieta oceny osiągnięć naukowych po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego (od 2007) do wniosku o ubieganie się o tytuł naukowy profesora”;
 - c. „Ankieta oceny osiągnięć naukowych – uzupełnienia (wiosna 2019)”;
 - d. „Statement of research activity” - autoreferat w języku angielskim;
 - e. dyplom doktora;
 - f. dyplom doktora habilitowanego;

- g. publikacje składające się na dorobek ks. dra hab. Marka Lisa, prof. UO;
7. informacja z dziekanatu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, że postępowanie o nadanie tytułu profesora ks. dr. hab. Markowi Lisowi, prof. UO zostało wszczęte 20 lutego 2019 r.;
 8. informacja z dziekanatu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, że przewód o nadanie tytułu profesora ks. dr. hab. Markowi Lisowi dotyczy nauk teologicznych.

2. Przebieg studiów wyższych i pracy naukowo-badawczej

Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie komunikacji religijnej ks. dr hab. Marek Lis otrzymał w 2007 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego na podstawie oceny przedstawionego dorobku, w tym rozprawy habilitacyjnej „Figury Chrystusa w <Dekalogu> Krzysztofa Kieślowskiego”. Recenzentami byli tutaj: ks. prof. dr hab. Jacek Bolewski, prof. dr. hab. Tadeusz Lubelski, ks. prof. dr hab. Wiesław Przyczyna oraz ks. prof. dr hab. Stanisław Rabiej.

Wcześniej ks. dr hab. Marek Lis prof. UO w latach 1986-92 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Nysie: z tym że od 1988 r. do 1990 r. były to studia w Institut Catholique de Paris (Instytut Katolicki w Paryżu). Na zakończenie tych studiów w 1992 r. uzyskał on stopień magistra teologii na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na podstawie pracy „Historyczno-teologiczny wymiar konfliktu abpa Marcela Lefebvre’a”. Promotorem tej pracy był ks. dr Tadeusza Dola. Następnie kandydat do tytułu profesora w latach 1993-1999 odbył studia licencjackie (licencjat kanoniczny) i doktoranckie na Università Pontificia Salesiana, Facoltà di Scienze della Comunicazione Sociale (Papieski Uniwersytet Salezjański, Wydział Nauk o Komunikacji Społecznej) w Rzymie. Na zakończenie tych studiów w 2000 r. uzyskał on stopień doktora z nauk o komunikacji społecznej na podstawie rozprawy „Bibbia e cinema. Quando un film è fedele al testo biblico?” („Biblia i kino. Kiedy film jest wierny tekstowi biblijnemu?”). Praca ta została napisana pod kierunkiem ks. prof. Franco Lever’a.

Na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego ks. dr hab. Marek Lis prof. UO jest zatrudniony od 2000 r.: najpierw jako adiunkt, następnie od 2010 r. jako profesor nadzwyczajny. Od 2008 r. jest tam kierownikiem Katedry Homiletyki, Mediów i Komunikacji w Instytucie Liturgii, Muzyki i Sztuki Sakralnej. Od 2016 r. na tymże Wydziale pełni zarazem obowiązki prodziekana ds. studentów i współpracy zagranicznej. Gdy chodzi o masmedia, to od 2000 r. prowadzi zajęcia także na Uniwersytecie Opolskim w Instytucie Nauk Społecznych. Na tej samej Uczelni od 2018 r. prowadzi również zajęcia w Instytucie Polonistyki i Kulturoznawstwa. W sumie mamy tutaj do czynienia z działalnością dydaktyczną na wszystkich poziomach studiów wyższych (tzn. studia licencjackie, magisterskie/jednolite, doktoranckie, podyplomowe).

3. Osiągnięcia naukowo-badawcze po uzyskaniu habilitacji

Zapoznanie się z udostępnionym dorobkiem prowadzi do wniosku, że w przypadku pracy naukowo-badawczej po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego u ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO zaznaczają się trzy zasadnicze, logicznie powiązane ze sobą obszary: 1) dalej prowadzone badania poświęcone tematyce teologicznej, szczególnie biblijnej, w filmach, z akcentem położonym na podejściu do Chrystusa oraz wychodzeniu poza przekaz biblijny (co inspirująco zostało ujęte jako apokryficzny charakter filmów) – jest to zasadniczy nurt recenzowanej pracy naukowo-badawczej; 2) analiza pod kątem teologicznym dzieł wybranych reżyserów; 3) badania dot. znaczenia dla Kościoła katolickiego komunikacji, ze

szczególnym uwzględnieniem audiowizualnego przekazu medialnego. Widoczne jest oryginalne, twórcze ukierunkowanie badań naukowych na interdyscyplinarność i to w aktualnym, istotnym wymiarze. Ma miejsce spotkanie teologii z bardzo ważnym aktualnie nurtem, czy raczej wielkich rozmiarów potężnym prądem ludzkiej aktywności i szerzej życia, w tym kształtowania myślenia i postaw. Żeby podjąć, jak się okazuje systematyczne, coraz bardziej pogłębione i już teraz posiadające znaczną gruntowność badania naukowe, najpierw należało dostrzec tę sytuację. Nieraz jednak to, co zupełnie jest ewidentne, pozostaje z dużą szkodą czy niebezpiecznie niezauważone.

W związku z tak ukierunkowanymi badaniami naukowymi, prowadząc je i udostępniając wypracowane wyniki, kandydat do tytułu profesora w przeciągu zaledwie nieco więcej niż 10 lat opublikował ponad 100 tekstów o charakterze naukowym. Na dorobek ten składają się: 19 recenzowanych artykułów w periodykach naukowych, 12 haseł encyklopedycznych, 62 rozdziały w pracach zbiorowych, 3 monografie jak też 6 książek pod redakcją. Wydawcami nie są tu wyłącznie instytucje teologiczne, ale razem z tymi ostatnimi także np. religioznawcze, kulturoznawcze i filmoznawcze. Biorąc pod uwagę niejedyn element składający się na ostatnie 10 lat nasuwa się wniosek, że taka współpraca jeśli nie jest niemożliwa, to jest mało prawdopodobna i trudno raczej liczyć, by była skuteczna: okazało się, że jest inaczej. Wskazani wydawcy to związane np. z nauką w jej akademickiej postaci instytucje tak reprezentujące środowiska polskie, jak również cudzoziemskie. Przykładowo można tutaj wymienić: „Biuletyn Edukacji Medialnej”; De Gruyter; „Images. The International Journal of European Film, Performing Arts and Audiovisual Communication”; „Liturgia Sacra”; „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna”; Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk; SIGNIS Europe; „Studia Filmoznawcze”; „Studia Kulturoznawcze”; „Studia Religiologica”; „Studia Theologica Debrecinensis”, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie; Wissenschaftlicher Verlag Trier. Większość przedstawionych do oceny publikacji jest w języku polskim: nie ma w tym nic złego, a wręcz przeciwnie jest to potrzebne. Są też publikacje w języku angielskim (redakcja 2 książek, 5 artykułów, 12 haseł encyklopedycznych), francuskim (2 artykuły), niemieckim (1 artykuł), węgierskim (1 artykuł). Daje to podstawy, by myśl, osiągnięcia autora były szerzej dostępne również poza domeną języka polskiego, m.in. przyczyniając się w ten sposób, by nauce polskiej przyznawane było na świecie należne jej, bynajmniej niepoślednie miejsce.

Trzeba też uwzględnić blisko 50 referatów przedstawionych na konferencjach naukowych. Także w przypadku udziału w konferencjach naukowych należy podkreślić, iż i tutaj mamy do czynienia z interdyscyplinarnością, referatami wygłaszanymi nie tylko w języku polskim, współpracą z instytucjami teologicznymi i kościelnymi jak też świeckimi, państwowymi, polskimi i zagranicznymi. Oceniając, co to oznacza, należałoby powtórzyć, co nie jest potrzebne, stwierdzenia z poprzedniego akapitu. Natomiast warto dla lepszego uzmysłowienia sobie osiągnięć podać kilka przykładów.: Association of Bioethicists in Central Europe, Dzieło Biblijne im. Jana Pawła II, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wydziału Nauk Społecznych UPJPII, Instytut Nauk o Mediach Uniwersytetu w Trewirze, Instytut Sztuki PAN, Komisja Języka Religijnego PAN, Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, Polskie Towarzystwo Kulturoznawcze, Sanctuaire Notre Dame de La Salette (Francja), Theologische Fakultät Universität Münster (Niemcy), Wydział Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Gdy chodzi o pierwszy ze wskazanych obszarów pracy naukowo-badawczej, ks. dr hab. Marek Lis prof. UO, słusznie wykazuje m.in., że także współcześnie znacząco oddziałują w przypadku powstawiania i odbioru filmów zainteresowania i wątki, które można określić jako teologiczne czy religijne. Innymi słowy: pokazuje on, że duchowość w rozumieniu chrześcijańskim cieszy się zainteresowaniem czy nawet okazuje się atrakcyjna. I bynajmniej

osoby niezwiązane ściśle np. z Kościołem katolickim i szerzej z chrześcijaństwem nie stanowią tutaj grupy o marginalnym znaczeniu. Zarazem ks. dr hab. Marek Lis prof. UO wskazuje, że przekaz filmowy bywa tutaj znacząco różny od przekazu biblijnego i tego, co naucza Kościół katolicki. Jest to bardzo ważne spostrzeżenie, posiadające m.in. znaczenie praktyczne. To ostatnie można ująć następująco: jakie tego są i będą konsekwencje? czy reagować na ten proces? a jeśli tak, to w jaki sposób? Gdy chodzi o omawiany obszar pracy, to w przypadku ocenianego okresu za jego podsumowanie i rozwinięcie można uznać książkę „To nie jest Jezus. Filmowe apokryfy XXI wieku” (Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2019, str. 149). Należy podkreślić, iż oceniane badania mają charakter nowatorski tak ze względu na tematykę, jak też metodologię, i ciągle absolutnie nie należą, mimo wagi problematyki, do często prowadzonych. Cechuje je również interdyscyplinarność. A takie badania owszem są ryzykowne, jednak zarazem są niezbędne, pod niejednym względem są trudne i bywają, niestety, np. niedoceniane czy też traktowane niezbyt poważnie lub nawet podejrzliwie. Nie ma też tutaj uzasadnienia, by natychmiast oczekiwać doskonałości. W ocenianym dorobku widać dbałość, zaangażowanie, rozwój, wysoką jakość.

Co do drugiego z wymienionych powyżej obszarów pracy naukowo-badawczej, to mamy do czynienia z pionierską propozycją zwrócenia uwagi na spojrzenie z perspektywy teologicznej na twórczość wybranych, nie tylko polskich, znaczących reżyserów, ale także np. radzieckich. Bardziej oczywiste, choć nie mniej ważne, są prace związane badaniami na hagiografiach filmowych jako przybliżaniem współczesnemu człowiekowi wybitnych przedstawicieli chrześcijaństwa i świata biblijnego. Także tutaj mamy do czynienia z cennymi publikacjami autorskimi czy też redakcyjnymi jak również z aktywnością konferencyjną: jest to w pewnym sensie normalne, co nie znaczy jakoby np. nieistotnym, w pracy naukowej, w tym upowszechnianiu wyników badań. Stąd wypada podkreślić, że opracowania autorstwa ks. dra hab. Marka Lisa, prof. UO, zostały dołączone jako wprowadzenie do komercyjnych wydań „Dekalogu” Krzysztofa Kieślowskiego w Polsce i Wielkiej Brytanii, wydanych odpowiednio staraniem TVP (w tym przypadku jeszcze przed habilitacją) i Arrow Academy. Opublikowanie w języku angielskim oraz specyfika, nawet ogromna łatwość, z jaką współcześnie można zdobyć informacje i następnie uzyskać dostęp do chcianych materiałów stanowią podstawę, by dostrzegać możliwość wykroczenia tutaj poza granice Wielkiej Brytanii. Tego rodzaju udostępnianie osiągnięć polskiej kultury i nauki oraz dorobku chrześcijaństwa posiada znaczenie, którego przecenić się nie da (i raczej niestety wciąż jest czymś zbyt rzadkim). Kandydat do tytułu profesora został też promotorem doktoratu honoris causa Krzysztofa Zanussiego na Uniwersytecie Opolskim.

W przypadku trzeciego obszaru działalności naukowo-badawczej ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO, mamy do czynienia z dorobkiem dotyczącym np. sposobu, warunków i skuteczności komunikowania się. Ważnymi są tu np. udostępniane wyniki związane z badaniem upowszechnianego, szeroko rozumianego obrazu Kościoła katolickiego i duchownych. Trzeba w tym kontekście wskazać zwłaszcza na badania obrazu medialnego papieża Jana Pawła II i Franciszka, faktycznego i możliwego podejścia do liturgii i ewangelizacji. Kandydat do tytułu profesora, zgodnie ze stanem rzeczy, nie przeczył także negatywnego obrazu Kościoła katolickiego w mediach. Inny, również istotny, wątek, który tutaj występuje, to nadal bardzo aktualne uwrażliwianie na znaczenie mediów oraz wskazywanie na niezbędność tzw. edukacji medialnej.

Jakie są wyniki działalności naukowo-badawczej prowadzonej przez ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO, jak są one oceniane przez osoby związane z pracą naukowo-badawczą, wskazuje też członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism: a) „Journal of Religion, Film and Media” (Schüren Verl., Marburg): członek Advisory Board;

b) „Studia Filmoznawcze” (Uniwersytet Wrocławski); c) seria naukowa „Nowe media i Kościół” (Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa).

Prezentowane dane upoważniają, by stwierdzić, iż w przypadku ocenianego okresu mamy do czynienia z bardzo dużym, oryginalnym, w pewnym sensie pionierskim, pozytywnie ocenianym, cennym dorobkiem naukowo-badawczym. Nie ma wątpliwości, iż wykracza on poza wymagania, którym należy sprostać starając się o stopień doktora habilitowanego. Jeśli chodzi o wymogi stawiane w przypadku postępowania o nadanie tytułu profesora, to są one spełnione i to bynajmniej nie w stopniu minimalnym.

4. Realizacja projektów badawczych i współpraca z instytucjami naukowymi

Jak już zostało wskazane, w ocenianym okresie ks. dr hab. Marek Lis prof. UO jest zatrudniony (umowa o pracę) na Uniwersytecie Opolskim. Otóż na jego dorobek naukowo-badawczy składa się też owocna współpraca z innymi środowiskami polskimi i zagranicznymi. Nie ma w tym miejscu potrzeby powtarzać danych wskazanych wcześniej w związku z publikacjami.

Co do innych ważnych punktów natomiast należy dodać, iż wykazał się on aktywnością i sukcesami, gdy chodzi o realizację projektów finansowanych w drodze konkursowej. I tak w latach 2011–2013 zrealizował grant „Kinematograficzne transformacje Ewangelii: teologiczna analiza filmowych obrazów Jezusa”, który został przyznany przez Narodowe Centrum Nauki (1610/B/H03/2011/40; do wniosku N N101 161040). Ks. dr hab. Marek Lis prof. UO był kierownikiem wyżej wskazanego projektu badawczego. Obecnie uczestniczy on w kierowanym przez ks. dr hab. Roberta Woźniaka prof. UPJPII grantie „Metodologiczna odnowa teologii dogmatycznej” (NCN 2017/27/B/HS1/01634).

Kandydat do tytułu profesora w ocenianym okresie skorzystał też z możliwości odbycia następujących staży zagranicznych (w sumie 9): Katholieke Universiteit Leuven (Belgia), 9–14.11.2008 – staż w ramach programu Erasmus+; Theological College of Pécs/Department of Philosophy and Social Sciences (Węgry), 14–19.04.2013 – staż w ramach środkowoeuropejskiego programu mobilności CEEPUS; Debrecen University of Reformed Theology (Węgry), 5–10.05.2013 – staż w ramach środkowoeuropejskiego programu mobilności CEEPUS; Faculty of Social Sciences, Pontificia Università San Tommaso (Angelicum), Roma (Włochy), udział w szkole letniej „Through the Lens of the Film Director: Exploring Religion and Culture in the CEE through the Medium of Film” (referat: Religion in the Films of Krzysztof Kieślowski), 3–13.09.2013; Wien Universität – Institut für Sozialethik (Austria), 9–14.04.2015 – staż w ramach środkowoeuropejskiego programu mobilności CEEPUS; Univerzita Karlova Praha (Czechy), 11–15.04.2016 – staż w ramach programu Erasmus+; University of Notre Dame (Indiana, USA), stypendium Nanovic Institute / Notre Dame, 26.05–25.06.2016; Westfälische Wilhelms-Universität Münster (Niemcy), 1–6.12.2016 – staż w ramach programu Erasmus+; Univerzita Palackeho – Teologická Fakulta Olomouc (Czechy), 30.09–4.10.2018 – staż w ramach środkowoeuropejskiego programu mobilności CEEPUS.

Realizacja projektów badawczych i współpraca z instytucjami naukowymi w przypadku ks. dra Marka Lisa nie jest bynajmniej czymś sporadycznym czy np. pojawiającym się dopiero tuż przed rozpoczęciem starań o uzyskanie tytułu profesora. Także w tym przypadku jego działania przedstawiają się jako przemyślane, systematyczne, stanowiące integralną część rozwoju oraz pracy-naukowo badawczej jak też udostępniania dorobku nauki polskiej, w tym poza granicami Polski.

5. Osiągnięcia w opiece naukowej

W związku z zaangażowaniem w przypadku przewodów doktorskich jako szczególnie przydatne dla niniejszej recenzji przedstawiają się informacje o uczelniach i podjętej tematyce. Ks. dr hab. Marek Lis prof. UO wypromował 2 doktorów (na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego w 2017 r. oraz w 2019 r.; „Media społecznościowe jako przestrzeń głoszenia słowa Bożego. Teoria i praktyka” oraz „Krzyż w życiu i przepowiadaniu Arcybiskupa Alfonsa Nossola. Studium homiletyczne”). Dwoje jego doktorantów ma obecnie otwarte przewody doktorskie (w tym przypadku na 2 uczelniach, a mianowicie na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego jak też na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie; „Elementy niewerbalne w komunikacji papieża Jana Pawła II” oraz „Anioł w polskim filmie fabularnym. Biblijne, teologiczne i wizualne wzorce filmowej angelologii”). Gdy chodzi o recenzowanie, to 1 raz był recenzentem w przewodzie habilitacyjnym (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego, 2010 r.) oraz 6 raz był recenzentem, w obszarze teologii oraz w obszarze wiedzy o filmie, w przewodach doktorskich: Uniwersytet Jagielloński (2013 i 2018 r., „Samowiedza negatywna judaizmu w najnowszym kinie izraelskim i diaspory żydowskiej w Stanach Zjednoczonych”; „Pamięć i mit powstania warszawskiego w polskim kinie fabularnym”), Uniwersytet Wrocławski (2013 r., „<Kiedyś byłam lalką...>. Rzecz o Krystynie Sienkiewicz. Próba monografii”); Uniwersytet Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie (2017 i 2019; „Interpretacja ubioru jako tekstu kulturowego. Perspektywa teologii kultury”; „Hermeneutyka teologiczna obrazu filmowego na przykładzie dzieł Ingmara Bergmana, Andrieja Tarkowskiego i Andrieja Zwiagincewa. Studium z teologii kultury”); Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie (2019 r., „Wychowanie do odpowiedzialności. Studium z edukacji medialnej w świetle filmów Krzysztofa Zanussiego”). Jak już zostało wskazane, był także promotorem doktoratu honoris causa p. prof. Krzysztofa Zanussiego na Uniwersytecie Opolskim (2010 r.). Mamy więc do czynienia z działalnością i uznaniem dla szerokich kompetencji, które nie ograniczają się do macierzystej Uczelni czy też do środowisk teologicznych, kościelnych.

Za okres 2009–2017 r. ks. dr hab. Marek Lis jest też promotorem 25 prac magisterskich i licencjackich. Proporcjonalnie do liczby wypromowanych doktorów, otwartych przewodów doktorskich i sporządzonych recenzji prac doktorskich mogłoby to wydawać się stosunkowo mało. Prawdopodobnie trzeba jednak uwzględnić pod tym względem obecnie specyficzną, czy wręcz trudną sytuację wydziałów teologicznych.

Opieka naukowa, praca naukowo-dydaktyczna to także prowadzenie wykładów i seminariów naukowych. Pod tym względem w ocenianym okresie na dorobek ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO składają się także następujące osiągnięcia. Na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego w prowadził on następujące zajęcia: a) w związku z naukami teologicznymi było to seminarium naukowe z homiletyki i komunikacji społecznej oraz wykłady „Dekalog Krzysztofa Kieślowskiego”, „Dylematy filmów Krzysztofa Zanussiego”, „Film jako narzędzie pracy duszpasterskiej i rodzinnej”, „Film w katechezie”, „Komunikacja społeczna”, „Media w duszpasterstwie”, „Nowe technologie w pracy dydaktycznej”, „Świętość w filmie”, „Technologia informacji”, „Teologia Dekalogu”, „Teologiczne problemy ekranizacji Ewangelii”, „Teologiczne pytania Krzysztofa Zanussiego”; b) w związku z naukami o rodzinie były to wykłady „Człowiek w filmach Krzysztofa Kieślowskiego”, „Filmowe obrazy rodziny”, „Media w rodzinie”, „Nowe technologie w kształceniu studentów”, „Przemoc w mediach”, „Reklama – język i oddziaływanie”, „Społeczne oddziaływanie mediów”. W Instytucie Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego były to wykłady: „Etyka dziennikarstwa”, „Etyka mediów”, „Kościół w mediach”, „K. Kieślowskiego obraz Polski”, „Media w kampanii wyborczej”, „Media we współczesnym

świecie”, „Podstawy wiedzy o filmie”. W Instytucie Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Opolskiego był to wykład „Film polski”. Ks. dr. hab. Markowi Lisowi zostały więc powierzone ważne zajęcia nie tylko na jednym typie studiów. Daje do myślenia różnorodność np. tematyki, jaka wyłania się z przytoczonych danych, a tym samym konieczność włożenia znaczącej pracy, by takie seminaria i wykłady kompetentnie przygotować.

6. Popularyzacja osiągnięć naukowo-badawczych i współpraca z otoczeniem

Praca naukowo-badawcza ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO, podobnie jak w przypadku szeroko rozumianej opieki naukowej na uczelni, jest cenną podstawą dla jego współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz dla współpracy międzynarodowej. Jeśli chodzi o wspomnianą powyżej współpracę z otoczeniem społecznym i gospodarczym, to na dorobek składają się tutaj m.in.: ekspertyza „Odbiór społeczny wypracowanych narzędzi przeciwdziałania procesom depopulacji” – na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego (2014 r.); ekspertyza „Kompetencje kulturowe Kościoła w kontekście 1050-lecia chrztu Polski – Konieczność wypracowania kompetencji w obszarze filmu” – na zamówienie Narodowego Centrum Kultury (2015 r.); ocena projektów scenariuszowych audycji telewizyjnych zgłoszonych w naborze projektów o tematyce religijnej na potrzeby programowe TVP – na zamówienie Redakcji Programów Katolickich TVP (2017 r.); współpraca przy scenariuszu i merytoryczna w produkcji filmu dokumentalnego „Pontifex”, reż. Beata Hyży-Czołpińska, 2018 r. – na zamówienie TVP 3 Opole (2017–2018 r.); współpraca przy scenariuszu i merytoryczna w produkcji filmu dokumentalnego o ks. Josefie Kubisie (projekt filmu) – na zamówienie TVP 3 Opole; ekspertyza nt. filmu „Kler” dla Konferencji Episkopatu Polski na zlecenie Prymasa Polski (2009 r.). O wprowadzeniach dołączonych w formie drukowanych wkładek do odnowionego cyfrowo wydana „Dekalogu” Krzysztofa Kieślowskiego była już mowa.

Ks. dr. hab. Marek Lis prof. UO może też wykazać się udziałem w następujących zespołach eksperckich i konkursowych: jako konsultor w Radzie ds. Środków Społecznego Przekazu Konferencji Episkopatu Polski (do 2010 r.); jako członek zespołu Kompetencje kulturowe Kościoła przy Narodowym Centrum Kultury (od 2015 r.); jako ekspert Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej (PISF; w latach 2017, 2018, 2019).

Na osiągnięcia kandydat do tytułu profesora w recenzowanym okresie składa się również stała współpraca z mediami. Jest to cotygodniowe uczestnictwo w audycji „Forum Wiary” w Radio Opole (od 10.2005 r.), które jest jedyną publiczną rozgłośnią radiową Śląska Opolskiego; cotygodniowy udział w programie „#odZakrystii” w TVP 3 Opole (od 03.2019 r.).

Mamy również udział w wydarzeniach artystycznych krajowych oraz zagranicznych: jako członek jury ekumenicznego na międzynarodowych festiwalach filmowych w Bratysławie (jako przewodniczący jury, Słowacja, 2009 r.), Erywaniu (Armenia, 2010 r.), Warszawie (jako przewodniczący jury, 2010 r.), Fribourgu (Szwajcaria, jako przewodniczący jury, 2011 r.), Cannes (Francja, 2013), Neuchâtel (Szwajcaria, 2015 r.); w latach 2010-2018 prowadzenie pokazów filmowych, projekcji i warsztatów dla widzów w czasie wszystkich corocznych edycji „Journées Cinéma et Réconciliation” („Dni: Kino i Pojednanie”) w La Salette (Francja); juror w Europejskim Konkursie Krytyki Filmowej „Licealiści w kinie – CinéClyc” w 2009 i 2010 r. – etap regionalny w Opolu i międzynarodowy w Louhans (Francja); prowadzenie pokazów filmowych oraz prelekcji w ramach Międzynarodowego Festiwalu Filmowego „Sacrofilm” w Zamościu (coroczna współpraca z festiwalami od 2011 r.); prowadzenie serii pokazów filmowych oraz prelekcji w cyklu „Rekolekcje filmowe” w ramach Letniej Akademii Filmowej w Zwierzyńcu (edycje w latach 2013, 2014, 2015, 2017,

2018); współpraca dotycząca programu w latach 2014, 2016, 2017, 2018 z festiwalem filmowym „Popoli e Religioni” („Narody i Religie”) w Terni (Włochy); g) przewodniczący rady programowej Międzynarodowego Festiwalu Filmów „Niepokalanów” we Wrocławiu (od 2016 r.); członek jury SIGNIS na festiwalu filmowym w Terni (Włochy, 2017); członek jury na 2. Międzynarodowym Festiwalu Filmów i Programów Religijnych dla Dzieci „Mundi”, Nowy Sącz (2018).

Od pewnego czasu bardzo zwraca się uwagę na praktyczne zastosowanie wyników pracy naukowo-badawczej: jest to słuszne pod warunkiem, jak pokazuje doświadczenie, że nie ogranicza się tutaj do wyników w sumie natychmiastowo wymiernych. W przypadku ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO widać, iż w sumie cały czas potrafi on wykazać praktyczne zastosowanie swego dorobku badawczo-naukowego oraz że ten dorobek znajduje uznanie także właśnie w postaci wskazanej powyżej współpracy.

W punkcie tym należy również wskazać na tzw. publikacje popularyzatorskie. Bywają one nieraz niedoceniane jedynie z tego względu, że ich język jest bardziej przystępny, że nie są zaopatrzone w przypisy, bibliografię etc., czy też jakby wartość tekstu zależała od miejsca publikacji (wydawnictwo, czasopismo), nie zaś treści. Owszem, wskazane kryteria mogą być jak najbardziej pomocne, jednak przyjęcie ich za decydujące to już coś innego. Tymczasem tego typu publikacje mogą być jak najbardziej wartościowe i odegrać z niejednego powodu ważną, pozytywną rolę. Tak też jest w przypadku dorobku ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO. Jest on bez wątpienia pokaźny również pod tym względem. Składa się na niego kilkadziesiąt tekstów. W „Ankiecie oceny osiągnięć naukowych po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego (od 2007) do wniosku o ubieganie się o tytuł naukowy profesora” jako przykładowe zostało umieszczone aż 38 tytułów (s. 20n). Są to publikacje w czasopismach katolickich, kościelnych jak „Gość Niedzielny”, „Homo Dei”, „Pastores”, „Posłaniec”, „Przewodnik Katolicki”, „Przegląd Powszechny” i „Życie Duchowe”. Prace popularyzatorskie zostały też opublikowane gdzieindziej. Np. można tu wymienić: „Almanach Prowincjonalny”, „Kino”, „Magazyn Filmowy”, „Nowa Trybuna Opolska”, „Pleograf. Kwartalnik Akademii Polskiego Filmu”, „Strony. Opolskie. Pismo Społeczno-Kulturalne”.

Szeroko rozumiane popularyzowanie osiągnięć naukowych oczywiście nie należy do pierwszoplanowych zadań osoby wykonującej uniwersytecką pracę naukowo-badawczą. Jednak wagi tego zadania nie da się przecenić. Jeśli naukowiec znajdzie na to czas i posiada ku temu odpowiednie zdolności, to tym lepiej. Widać, że także pod tym względem wiedza i kompetencje oraz wola ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO znajdują uznanie w niejednym środowisku i przybiera to postać dobrze układającej się, owocnej współpracy.

7. Wniosek

Ks. Marek Lis uzyskał stopień doktora habilitowanego. Legitymuje się osiągnięciami naukowymi, które znacznie przekraczające wymagania stawiane w postępowaniu habilitacyjnym. Zdobył doświadczenie, gdy chodzi o kierowanie zespołami badawczymi realizującymi projekty finansowane w drodze konkursów. W zagranicznych instytucjach naukowych odbył niejedną staż naukowy. W przypadku opieki naukowej jako promotor uczestniczył w niejednym przewodzie doktorskim zakończonym nadaniem stopnia doktora. Jako promotor bierze obecnie udział w więcej niż jednym otwartym przewodzie doktorskim. Uczestniczył jako recenzent niejedną raz w kilku przewodach doktorskich oraz 1 raz w przewodzie habilitacyjnym. Tym samym ks. dr hab. Marek Lis prof. UO z powodzeniem spełnia wymogi stawiane, gdy chodzi o nadanie tytułu profesora. Trzeba jednak uściślić, że mamy do czynienia z osiągnięciami, które znacząco przekraczają wyznaczone w tym przypadku minimum.

Na podkreślenie zasługuje zarówno ilość jak i jakość prac i działań składających na oceniany dorobek naukowo-badawczy. Cechuje go także godna uwagi wielowątkowość i interdyscyplinarność, szerokie podejście. Takie działania wiążą się z np. niejedną poważną trudnością, którą należało pokonać. M.in. dotyczy to wypracowania czy nawet stworzenia odpowiedniej metodologii, nawiązania kontaktów z innymi naukowcami i starań, by razem współpracować. Nieraz podejście interdyscyplinarne bywa traktowane podejrzliwie, z dystansem czy nawet jako niepotrzebne. Nie ma jest zasadnym, by oczekiwać tu 100% akceptacji wyników, metodologii, doskonałości. Nie oto jednak przecież chodzi. Interdyscyplinarność, szerokie spojrzenie, dostrzeganie przeoczonych acz ważnych obszarów, którym trzeba poświęcić uwagę i faktycznie poświęcenie im pracy naukowo-badawczej i przedstawianie jej wyników są z niejednego powodu bardzo ważne a nawet niezbędne.

Ks. dr hab. Marek Lis prof. UO słusznie zwraca uwagę na współczesne bardzo duże, wielorakie znacznie szeroko rozumianego przekazu filmowego czy wręcz medialnego. Pokazuje, że znaczenie to bywa niedoceniane np. przez teologów. Zarazem daje się zauważyć, iż mimo wielu tak czy inaczej uzasadnionych np. słów krytyki wobec chrześcijaństwa daje o sobie znać nie tylko zainteresowaniem nim, ale czerpanie z jego duchowości. Praca kandydata do tytułu profesora posiada więc nie tylko wartość teoretyczną, ale i praktyczną. Nowatorstwo i oryginalność łączą się też tutaj z umiejętnością czerpania od innych, współpracy: tak na polu naukowym jak i udostępniania, w tym np. w formie popularyzowania, wyników pracy naukowo-badawczej. Jest to praca i współpraca wieloraka długofalowa i intensywna, dzięki której przybywa wiedzy i umiejętności, ale też one są przekazywane innym. Współdziałanie wykracza tutaj poza środowisko polskie, stając się okazją do pokazania wielorakiego polskiego dorobku np. naukowego i związanego z kulturą, sztuką. Stanowi też ona wyraz uznania dla dokonań ks. dra hab. Marka Lisa prof. UO. To także, w ocenie recenzenta, są ważne argumenty, które przemawiają za pozytywnym rozpatrzeniem wniosku o nadanie mu tytułu profesora.

Kraków, 3 stycznia 2020 r.

ks. Wojciech Miental